

Kuva: Anita Sievänen

HIASTINHAARAN LUONTOPOLUN KUNNOSTUSHANKE POHJOIS-IISSÄ 1.1. - 31.12.2013

IIN KUNTA

Jokisuuntie 2

91100 Ii

www.ii.fi

SISÄLLYS:

1.	Hankealueen kuvaus	3
2.	Hankealueen tausta ja tavoite	4-5
3.	Suunniteltu kunnostushanke	5-6
4.	Hankkeen vaikutukset	6-7
5.	Tiedotus	7
6.	Kustannusarvio	7
7.	Yhteistyöosapuolet	8
8.	Toteutus	8
9.	Hakija	8

LIITTEET:

LIITE 1 **Iin Natura-alueet**

LIITE 2 **Kuvia nykyisestä Hiastinhaaran luontopolusta**

1. HANKEALUEEN KUVAUS

Ii sijaitsee Perämeren rannikolla, noin 40 kilometrin päässä Oulusta pohjoiseen ja on lähes 9 500 ihmisen kotikunta. Iissä on noin 50 km merenrantaa ja 1500 vapaa-ajan asuntoa. Iihin on helppo tulla niin maitse kuin meritse. Upea ja puhdas luonto, Perämeri ja lähisaaret, jokialueet, kalaisat vedet ja vierasvenesatamat mahdollistavat erinomaisen ympäristön lomailuun ja aktiviteetteihin.

Hiastinlahden alue muodostuu Hiastinhaarasta, joka on Iijoen suiston haara ja varsinaisesta Hiastinlahdesta. Hiastinhaaran suisto on kapeiden jokiuomien, saraikkoniittyjen valtaamien entisten jokiuomien ja pensoittuneiden saarien mosaiikkia. Alueen ranta- ja vesikasvillisuus on hyvin makeavesivaikutteista, ja rantaniityt ja ilmaversoisten vesikasvien muodostamat vyöhykkeet muistuttavatkin sisävesirantoja.

Hiastinlahden perukassa on laajoja järvikaislan ja rantaluikan muodostamia kasvustoja ja matalassa vedessä on runsasta vesikasvillisuutta. Suiston uloimmilla saarekkeilla on harvaa kiiltopajupensaikkaa, kun taas sisemmillä saarilla on kiiltopajun lisäksi harmaaleppäpensaikkoja ja lepikoita.

Kuva: Anita Sievänen

Hiastinlahti on valtakunnallisesti arvokas lintuvesikohde, jonka eksoottisimpia ja arvokkaimpia pesiviä lajeja ovat härkälintu, silkkiuikku, uivelo ja Perämerellä harvinaistunut lapinsirri.

Hiastinlahti on hyvä pesimäalue ja tärkeä muutonaikainen levähtämisalue vesilinnuille ja kahlaajille.

Iijoensuu ja yksi sen suuosalta haaroittunut uoma - Hiastinhaara kuuluvat valtioneuvoston vuonna 1995 tekemän päätöksen mukaisesti 156 valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen joukkoon ns. maankohoamisrannikkoalueen maisemiin. Uudet kartoitukset tehdään nyt maakunnittain vuosina 2010 - 2014 ja kartoitusten jälkeen maisema-alueet merkitään maakuntakaavoihin. Pohjois-Iissä kartoitustyö tehdään kesän 2012 aikana.

Hiastinlahdelle pääsee ajamalla Iin keskustasta E4-tietä pohjoiseen n. 3 km, kunnes länteen kääntyy Kantolaan vievä tie (= **Pohjanlahden Rantatie- matkailutie**). Sitä ajetaan noin 1.8 km, josta lähtee tie vasemmalle, viitta Lintutorni 1 km ja Hiastinkuja.

2. HANKEALUEEN TAUSTA JA TAVOITE

Iin kunnassa sijaitseva Hiastinlahti kuuluu valtioneuvoston 3.6.1982 vahvistaman valtakunnallisen lintuvesisuojaohjelman alueeseen Hiastinlahti LVO-110233 sekä EU:n Natura 2000-verkoston samannimiseen kohteeseen (FI 1100600). (liite 1)

Iijoen ympäristöhoito-ohjelman II-vaiheessa (v. 2000-2006)

toteutettiin Iin osalta virallinen veneväylä mereltä Ranta-Kestilään, Karhunväylän ruoppaus ja Hiastinhaaran kunnostaminen, jossa poistettiin liettyt, kivitönnöt ja vyöryt.

Lisäksi **hankkeen tarkoituksena oli lisätä Iijokivarren lintumatkailua ja siksi Pudasjärven Sotkajärvelle ja Pudasjärvelle ja Iin Hiastinlahdelle rakennettiin lintutorneja, laavuja, nuotiopaikkoja sekä luontopolkuja** opastuksineen huomioiden alueiden luonnonsuojelulliset näkökohdat. Näistä Hiastinlahti sijaitsee Natura-alueella ja edustaa matalaa merenlahtea.

Iijoen ympäristöhoito-ohjelman II-vaiheessa v.2002-2003 parannettiin Kantolantieltä rantaan tuleva noin 600 metriä pitkä yksityistie ja paikallisristeykseen hankittiin opasteviitta. Rannassa oleva uimapaikan pysäköintialue kunnostettiin ja hankittiin opastetaulu. Pysäköintipaikalta lintutornille raivattiin polku, joka seurailee joen/meren rantaan. Polusta tehtiin "saappailla kuljettava", mutta tarvittaviin kohtiin rakennettiin pitkospuut 200 metrin matkalle. Polun loppupäässä olevaan venevalkamaan rakennettiin taukopaikka - laavu ja wc/puusuoja. Lintutorni rakennettiin laavusta oikealle Hiastinlahden rantaan, jonka lattiakorkeus maasta on 5 metriä. Polun varteen tehtiin opasteita - yksi opastetaulu pysäköintialueelle ja 5 kpl luontopolkutauluja. Polku merkittiin myös maastoon puupaaluin.

Hiastinlahti-hanke sisälsi pensaikon raivausta, lintutornin, taukopaikan, opasteiden ja luontopolun rakentamista sekä tien ja pysäköintialueen kunnostusta ja valmistui vuonna 2003.

Hiastinlahden luontopolkualueen omistaa Iin kunta.

Pohjois-Iin kyläyhdistys ry, Valtakunnallinen Vuoden Kylä 2009 on aktiivinen kyläyhteisö, joka myös omalta osaltaan **käynnisti vuonna 2003 nelivaiheisen Hiastinhaaran kunnostusprojektin** eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Hiastinhaaran kunnostusprojektin I ja II vaiheet (ruoppaus, rantapenkereiden siivousta ja väylämerkit) ja vesikasvuston niittotalkoot (IV-osio) ovat toteutuneet vuosien 2003-2008 aikana, ja nyt on meneillään III-vaiheen rahoitusneuvottelut, jossa uusitaan mm. E4-tien alittava rumpu virtauksen lisäämiseksi (www.pohjoisiinkylayhdistys.fi/Hiastinhaaran_kunnostusprojekti).

Hiastinlahti on linnustoltaan rikas, matala merenlahti Iijoki-suistossa Perämerellä. Alue on lintuharrastajien suosima lintujen tarkkailukohde, ainutlaatuinen alue, jota ei ole missään muulla Suomessa ja kuntalaisten, mökkiläisten, veneilijöiden ja satunnaisten päiväkävijöiden virkistäytymiskohde.

Tällä hetkellä näitä ryhmiä palvelevan **Hiastinhaaran luontopolun nykykunto on heikko.**

Opasteet ja luontopolkutaulut puuttuvat ja polku on osittain meriveden valtaama ja umpeenkasvanut. Paikallaolevat pitkospuut ja silta ovat huonokuntoiset ja lintutorni on kallistunut, rappuset ja suojakaiteet rikkoutuneet ja runkopuut alapäästä lahonneet. Myös nuotiopaikka, laavu ja wc/puusuoja kaipaavat kunnostusta. **(liite 2)**

Reitin kokonaispituus on sopiva mm. lapsille, mutta nykykunnossaan polkua ei voi suositella esim. retkeilykohteeksi ja **suunnitteluvaiheessa tulee huomioida myös mahdollisimman hyvin käytön esteettömyys ja saavutettavuus.**

Iin kulttuurimaisemareitti valmistuu 15.6.2012 ja tähän kokonaisuuteen soveltuisi myös hyvin kunnostettu Hiastinhaaran luontopolku ja ne yhdessä Illinsaaren liikunta-alueen kanssa muodostaisivat kaikille avoimen kulttuurin, liikunnan ja luonnon virkistysaluekokonaisuuden.

Myös Pohjois-Iin kyläyhdistys ry:n kyläsuunnitelmassa vuosille 2003-2018 on yhdeksi päätavoitteeksi listattu Hiastinhaaran kehittäminen matkailulliseksi "vetonaulaksi" mm. pienvenereittinä, jota kunnostettu luontopolku täydentäisi omalta osaltaan.

Ulkoilu- ja virkistyskäyttömahdollisuuksien edistämiseen tehtävät panostukset ja olosuhteita ylläpitävät toimet ovat kustannustehokas tapa edistää kuntalaisten hyvinvointia, työikäisen väestön työkykyä, ennaltaehkäistä kunnan sairaanhoitokuluja kasvattavissa elintapasairauksissa ja ylläpitävää kuntalaisten toimintakykyä.

Hankkeella on myös työllistävä vaikutus rakentamisen aikana ja myöhemmin niin kunnossapidon kuin luontomatkailunkin kannalta.

3. SUUNNITELTU KUNNOSTUSHANKE

Luontopolku on yksi luonnossa liikkumisen muoto ja liikkumisen ja virkistymisen ohella luontopolultamme saa tietoa monenlaisista Perämeren luontoon ja ympäristöön liittyvistä asioista.

Korjaamalla Hiastinlahden lintuvesialueen palveluvarustusta turvataan sen olemassaolo ja käyttö pitkälle tulevaisuuteen niin koko kunnan asukkaille, mökkiläisille kuin matkailijoillekin. Hiastinhaara, Hiastinlahden lintuvesialue ja Hiastinhaaran luontopolku tuovat alueelle uutta sisältöä ja maisemaan kiintopisteitä, jotka saavat ihmiset pysähtymään ja kiinnostumaan.

Hanke on yleishyödyllinen investointihanke ja suunnittelussa huomioidaan myös luonnonsuojelulain mukaiset luontotyyppien mukaiset rajoitukset ja erityisesti suojeltavien lajien rajatut esiintymispaikat. Hanke ei myöskään heikennä niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi alue on otettu Natura 2000-verkostoon.

Olemassaoleva ja ei kokonaan pitkospuinen luontopolku, ei palvele nykymuodossaan kävijöitä. Aikaisemmat luontotaulut rakennettiin lasikehyksiin ja A4-paperille, jotka tuhoutuivat säiden vaikutuksesta jo kolmessa vuodessa.

Ja jotta luontopolku opasteineen palvelisi mahdollisimman laajaa käyttäjäkuntaa ja myös erityisryhmiä, tarvitaan seuraavat investoinnit:

-OPASTUSSUUNNITELMA :

- *OPASTUS PÄÄREITILTÄ* (4-tie > Hiastinhaara)
- *ALUEOPASTUS*
- *KÄYTTÄYTYMISSÄÄNNÖT*
- *PYSÄKÖINNIN JA JÄTEHUOLLON OPASTEET*
- *REITTIOPASTUS* mm. erilaiset yhdysreitit - retkeilyreitit, luonto- ja kulttuurireitit, pyöräreitit, kelkkailureitit

-UUSITUT LUONTOTAULUT

-UIMARANNAN KUNNOSTUS/UIMAKOPIT

-PYSÄKÖINTIKENTTÄ JA SEN LÄHIYMPÄRISTÖN KUNNOSTUS

-LAAJENNETTU PITKOSPUUREITTI LINTUTORNILLE ASTI

-LINTUTORNIN UUSIMINEN

-JÄTEHUOLLON JÄRJESTÄMINEN ALUEELLA kestävän luontomatkailun periaatteen mukaisesti

-KOKO ALUEEN YMPÄRISTÖN KUNNOSTUS

4. HANKKEEN VAIKUTUKSET

lissä on sekä kulttuuri että puhdas luonto - arvoja, jotka halutaan saada nyt entistä paremmin hyödyntämään kestäväällä tavalla niin kuntalaisia, matkailua kuin paikallista elinkeinotoimintaakin.

Hiastinhaaran kunnostushankkeella parannetaan asukasviihtyvyyttä ja alueen imagoa mm. erinomaisena lintuvesialueena. Luontoliikuntapaikan rakentaminen tuo uusia mahdollisuuksia luonnosta nauttimiseen ja parantaa yleistä asennetta luontoympäristöämme kohtaan. Koska Hiastinhaaran luontopolku on kaikkien kunnan asukkaiden yhteisessä käytössä, se edistää yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä niin alueen ihmisten, kylien, yhdistysten, yritysten kuin muidenkin toimijoiden kesken.

Kohteella on työllistävä vaikutus jo rakentamisvaiheessa ja tulevaisuudessa kohde vaatii myös säännöllistä huoltoa ja kunnossapitoa viihtyisyyden ja turvallisuuden varmistamiseksi, joten siltä osin se edistää jatkossa paikallista työllisyyttä ja yritystoimintaa. Kuntalaisten lisäksi saamme kohteelle uusia käyttäjäryhmiä: retkeilijät, veneilijät, koululaiset/leirikoululaiset, kurssilaiset ja erilaisiin järjestettyihin tapahtumiin osallistujat.

5. TIEDOTUS

Hankkeesta tiedotetaan eri tapahtumien yhteydessä mm. kunta/kylätapahtumassa ja avajaisiin kutsutaan lehdistö paikalle. Hankkeesta annetaan tietoa myös Iin kunnan nettisivuilla www.ii.fi ja Pohjois-Iin kyläyhdistyksen omilla sivuilla www.pohjoisiinkylayhdistys.fi. Paikallislehdistöä informoidaan eri rakentamisvaiheissa ja hankkeesta jaetaan kuntalaisille myös painettu julkaisu.

6. KUSTANNUSARVIO

MAANRAKENNUSTYÖT	EUROA
-pysäköintialue/uimaranta/kunnostus -luontopolku/nuotiopaikka/kunnostus -lintutorni/uusiminen/maanrakennus	9000
SUUNNITTELU, OPASTUSSUUNNITELMA JA VALVONTA	4000
PITKOSPUUT	8000
ROSKA-ASTIAT 2 KPL/JÄTEHUOLTO	800
LUONTOTAULUT N. 10 KPL	2000
POLUN MERKITSEMINEN	700
KOKO ALUEEN YMPÄRISTÖN KUNNOSTAMINEN	1000
UIMAKOPIT 2 KPL	800
TIEDOTUS	700
YHTEENSÄ	27000
Veroton hinta	
Alv 23 %	

7. YHTEISTYÖOSAPUOLET

Hankkeen yhteistyöosapuolina toimivat **Iin kunta (=hankkeen hakija)** ja **Pohjois-Iin kyläyhdistys ry** ja asiantuntijana **Pohjois-Pohjanmaan Lintutieteellinen yhdistys ry.**

8. TOTEUTUS

Hankkeen toteutusaika on 1.1.2013 - 31.12.2013.

Hanke aloitetaan, kun rahoituspäätös on saatu. Suunnittelu tilataan ja tarvittavat luvat hankkii Iin kunta. Kun hanke on valmis, Pohjois-Iin kyläyhdistys ry:n ja Iin kunnan välille tehdään kunnossapitosopimus.

9. HAKIJA

Iin kunta, Jokisuuntie 1, 91100 Ii
Y-tunnus: 2054621-1

LIITE 1

Iin Natura-alue

1.=Hiastinlahti 2.=Kuisuo 3.=Perämeren saaret
4.=Iijoen suisto 5.= Röyttä

LIITE 2 Kuvat Anita Sievänen

